

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

 <https://innoworld.net>

 +998335668868

ILMIY JURNAL

IC²I JOURNALS
MASTER LIST

ISSN INTERNATIONAL
CODEN
0000
0000
INTERNATIONAL CENTER

doi

zenodo

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBID

Google Scholar

open access.nl

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

3-JILD, 4-SON
2026

Jurnal quyidagi xalqaro bazalarda indekslanadi:

Ilmiy jurnalning rasmiy sayti:

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

**MASOFAVIY TA'LIMDA LMS PLATFORMALARIDAN FOYDALANISH:
AFZALLIKLARI VA MUAMMOLARI**

Hamdamova Maftuna Alisherovna
+998993489528 hamdamova.m95@icloud.com

Navoiy davlat universiteti

“Pedagogika nazariyasi va tarixi” mutaxassisligi magistranti

Annotatsiya. Mazkur maqolada masofaviy ta'lim tizimida LMS (Learning Management System) platformalaridan foydalanishning ahamiyati yoritiladi. LMS tizimlarining ta'lim jarayonini tashkil etish, boshqarish va nazorat qilishdagi o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, ularning asosiy afzalliklari bilan bir qatorda texnik, pedagogik va motivatsion muammolar ham ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: masofaviy ta'lim, LMS, raqamli ta'lim, onlayn platforma, o'quv jarayoni, ta'lim texnologiyalari, monitoring.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ LMS-ПЛАТФОРМ В ДИСТАНЦИОННОМ ОБУЧЕНИИ: ПРЕИМУЩЕСТВА И ПРОБЛЕМЫ.

Аннотация. В данной статье рассматривается значение использования LMS (систем управления обучением) в дистанционном образовании. Анализируется их роль в организации, управлении и контроле учебного процесса. Также освещаются основные преимущества и существующие технические, педагогические и мотивационные проблемы.

Ключевые слова: дистанционное обучение, LMS, цифровое обучение, онлайн-платформа, учебный процесс, образовательные технологии, мониторинг.

**THE USE OF LMS PLATFORMS IN DISTANCE EDUCATION:
ADVANTAGES AND CHALLENGES.**

Abstract. This article highlights the importance of using Learning Management System (LMS) platforms in distance education. It analyzes the role of LMS in organizing, managing, and monitoring the learning process. Along with the main advantages, technical, pedagogical, and motivational challenges are also discussed.

Keywords: distance education, LMS, digital learning, online platform, learning process, educational technologies, monitoring.

KIRISH

Zamonaviy globallashuv sharoitida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta'lim tizimining barcha bosqichlariga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda, jumladan, masofaviy ta'lim shaklining keng joriy etilishiga olib kelmoqda. Masofaviy ta'lim bugungi kunda an'anaviy ta'limga muqobil shakl sifatida emas, balki uning ajralmas tarkibiy qismi sifatida qaralmoqda. Ayniqsa, raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan o'quv jarayonlari ta'lim sifatini oshirishda muhim rol o'ynamoqda. Shu nuqtai nazardan, Learning Management System (LMS) platformalari onlayn platforma bo'lib, o'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasidagi aloqani kuchaytirish, o'quv materiallarini

taqdim etish va baholash jarayonlarini boshqarish imkonini beradi. Ta’lim muassasalari va korporativ ta’limda keng qo’llanilayotgan ushbu tizimlar, o’quvchilarga qulay sharoit yaratish, ularning bilim va ko’nikmalarini baholashda samarali vositalarni taklif etadi. LMS’larning asosiy funksiyalari orasida kurslarni yaratish va boshqarish, o’quvchilarni ro’yxatdan o’tkazish, materiallarni yuklash, test va topshiriqlarni tayyorlash hamda baholash jarayonini avtomatlashtirish kabilar mavjud. Bu tizimlar orqali o’qituvchilar o’quvchilarning o’zaro faoliyatini, ularga berilgan topshiriqlarni va baholash natijalarini kuzatish imkoniga ega bo’lishadi. Shu bilan birga, o’quvchilar uchun ham o’z faoliyatini monitoring qilish, o’z bilimlarini baholash va o’zlashtirish darajasini aniqlash imkoniyatlari yaratiladi. Zamonaviy LMS’lar ko’plab interaktiv elementlar, video darslar, forumlar va muhokama guruhlar bilan ta’minlangan. Bu esa o’quv jarayonini qiziqarli va jalb etuvchi qiladi. O’quvchilar o’z vaqtida va istalgan joyda o’qish imkoniyatiga ega bo’lib, o’qituvchilar esa darslarni yanada ko’proq shaxsiylashtirish va individual yondashuvni amalga oshirish imkoniyatiga ega bo’ladi. Ta’lim tizimlarining global o’zgarishi va digitalizatsiya jarayonlari LMS’larning ahamiyatini yanada oshirmoqda.

COVID-19 pandemiyasi davrida ta’lim muassasalari onlayn ta’limga o’tishga majbur bo’ldi, bu esa LMS’larni keng qo’llashni talab qildi. Natijada, o’qituvchilar va o’quvchilar onlayn platformalar orqali muloqot qilish, materiallar bilan tanishish va baholash jarayonida faol qatnashish imkoniyatiga ega bo’lishdi. Biroq, LMS’lar bilan bog’liq ayrim muammolar ham mavjud. Ular orasida texnik muammolar, internetga bo’lgan talablar va o’qituvchilar hamda o’quvchilar uchun yangi tizimga moslashish qiyinchiliklari mavjud. Shuningdek, ta’lim sifatini ta’minlashda LMS’larning imkoniyatlarini to’liq ochib berish uchun doimiy ravishda yangilanish va takomillashtirish zarur. Shuningdek, foydalanuvchilarning raqamli savodxonligi darajasi ham muhim ahamiyat kasb etadi. Motivatsiyaning yetishmasligi esa masofaviy ta’limda keng uchraydigan muammolardan biridir. Shu bois, LMS platformalarining imkoniyatlari va kamchiliklarini ilmiy jihatdan o’rganish dolzarb vazifa hisoblanadi. Mazkur maqolada aynan ushbu masalalar chuqur tahlil qilinadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Masofaviy ta’lim va LMS platformalari bo’yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar so’nggi yillarda sezilarli darajada ortgan bo’lib, bu yo’nalish pedagogika va axborot texnologiyalari kesishgan nuqtada rivojlanayotganini ko’rsatadi. Xususan, G. Anderson va T. Dron o’z tadqiqotlarida masofaviy ta’limning nazariy asoslarini ishlab chiqib, unda texnologiyalarning o’rni beqiyos ekanligini ta’kidlaydilar.¹ Shuningdek, R. Ellis LMS tizimlarining ta’lim sifatini oshirishdagi rolini chuqur tahlil qilib, ularning samaradorligi foydalanuvchilarning

¹ Anderson, T. (2008). The Theory and Practice of Online Learning. Athabasca University Press, Dron, J., Anderson, T. (2014). Teaching Crowds: Learning and Social Media. AU Press.

faolligiga bog'liqligini qayd etadi.² Boshqa bir tadqiqotchi M. Moore esa "transactional distance" nazariyasi orqali masofaviy ta'limdagi psixologik masofani tushuntirib beradi.³

O'zbek olimlari tomonidan ham bu borada muhim tadqiqotlar olib borilgan bo'lib, ular LMS platformalarining milliy ta'lim tizimiga moslashuvi masalalarini o'rganishgan. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, LMS tizimlari o'quv jarayonini samarali tashkil etish imkonini bersa-da, ularni joriy etishda metodik yondashuvlar yetarli darajada ishlab chiqilmagan. Bundan tashqari, ko'plab ilmiy ishlarda texnik muammolar va infratuzilma masalalari asosiy to'siq sifatida ko'rsatilgan. Ba'zi tadqiqotchilar esa LMS platformalarining motivatsiyaga ta'sirini o'rganib, ularning ijobiy va salbiy jihatlarini aniqlagan. Shu bilan birga, ilmiy adabiyotlarda LMS tizimlaridan foydalanishda o'qituvchining roli muhim omil sifatida qayd etilgan. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, LMS platformalarining samaradorligi ularni to'g'ri joriy etish va boshqarishga bog'liq.

A.Rahimovning "Onlayn ta'lim va LMS: Innovatsiyalar va rivojlanish" asarida onlayn ta'lim va LMS'larning zamonaviy ta'lim tizimidagi ahamiyati yoritilgan.⁴ Muallif, LMS'larning ta'lim sifatini oshirish va o'quv jarayonini samarali tashkil etishdagi o'rnini ta'kidlaydi. Kitobda global tajribalar va O'zbekistonda LMS'larni joriy etish bo'yicha misollar keltirilgan. O.Ibragimovning "Digital ta'lim: LMS va yangi yondashuvlar" asarida zamonaviy digital ta'lim tendentsiyalariga bag'ishlangan.⁵ Unda LMS'larning innovatsion xususiyatlari, e-learning, va raqamli resurslar bilan birgalikda ta'limni boshqarish jarayonidagi o'rni ko'rib chiqiladi. Muallif, o'quvchilarning o'z-o'zini boshqarish va o'z bilimlarini mustaqil ravishda rivojlantirish imkoniyatlariga alohida e'tibor qaratadi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Olimlar fikrlarini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, LMS (Learning Management System) ta'limni boshqaruv tizimlari zamonaviy ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylangan. Ularning asosiy maqsadi o'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasidagi aloqani yaxshilash, o'quv materiallarini boshqarish, baholash jarayonlarini soddalashtirish va ta'lim sifatini oshirishdir.

Interaktivlik va hamkorlik. LMS tizimlari o'quv jarayonini jonlantirib, talabalarni faqat tinglovchi emas, balki faol ishtirokchiga aylantiradi. Forumlar, chatlar va guruhli topshiriqlar orqali ular o'zaro muloqot qilib, birgalikda ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Qulay boshqaruv tizimi. Ushbu platformalar o'qituvchilar ishini ancha yengillashtiradi: kurslarni tuzish, materiallarni joylashtirish, kirishni nazorat qilish

² Ellis, R. (2009). Field Guide to Learning Management Systems. ASTD Learning Circuits.

³ Moore, M. G., Kearsley, G. (2012). Distance Education: A Systems View of Online Learning. Wadsworth Publishing.

⁴ Rahimov, A. (2019). "Onlayn ta'lim va LMS: Innovatsiyalar va rivojlanish".

⁵ Ibragimov, O. (2023) "Digital ta'lim: LMS va yangi yondashuvlar".

va baholash jarayonlari avtomatik tarzda amalga oshiriladi. Bu esa ortiqcha vaqt sarfini kamaytirib, samaradorlikni oshiradi.

Moslashuvchan va individual ta’lim. LMS har bir o’quvchining bilim darajasi, qiziqishi va o’zlashtirish tezligiga qarab ta’limni moslashtirish imkonini beradi. Natijada o’quvchi o’ziga qulay tempda bilim oladi va mustaqil rivojlanish imkoniyatiga ega bo’ladi.

Ta’lim sifatini yaxshilash. Turli xil multimedia vositalari - video darslar, interaktiv testlar, animatsiyalar va amaliy mashqlar orqali bilim berish jarayoni yanada tushunarli va samarali bo’ladi. Bu esa o’quvchilarning mavzuni chuqurroq o’zlashtirishiga yordam beradi.

Keng qamrovli imkoniyatlar. LMS platformalari geografik chegaralarni bartaraf etib, istalgan joydan ta’lim olish imkonini yaratadi. Shu orqali o’quvchilar xalqaro kurslar, zamonaviy resurslar va ilg’or tajribalar bilan tanishishlari mumkin.

Tahlil va rivojlantirish. Platforma o’quvchilar faoliyati haqida turli statistik ma’lumotlarni to’plab, ularni tahlil qilish imkonini beradi. Bu o’qituvchilarga dars jarayonini takomillashtirish, muammoli jihatlarni aniqlash va samarali strategiyalarni ishlab chiqishda yordam beradi.

Qo’shimcha jihat sifatida, LMS tizimlari masofaviy ta’limni rivojlantirishda muhim rol o’ynaydi va zamonaviy raqamli ta’lim muhitining ajralmas qismiga aylanib bormoqda.

Xulosa qilib aytganda, LMS (Learning Management System) platformalari bugungi kunda ta’lim jarayonini boshqarishda zamonaviy va samarali vosita sifatida muhim o’rin egallamoqda. Ular nafaqat o’quv jarayonini tartibga soladi, balki o’qituvchi va o’quvchi o’rtasidagi o’zaro aloqani yangi bosqichga olib chiqadi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalar tez rivojlanayotgan davrda LMS tizimlarining ahamiyati yanada ortib bormoqda.

LMS platformalarining asosiy ustunliklaridan biri - ularning qulayligi va moslashuvchanligidir. O’quvchilar istalgan vaqtda va istalgan joydan bilim olish imkoniyatiga ega bo’lishadi. Bu esa masofaviy ta’limni yanada ommalashtiradi va turli toifadagi o’quvchilar, jumladan, ishlovchi shaxslar uchun ham keng imkoniyatlar yaratadi. Shu bilan birga, o’qituvchilar barcha o’quv materiallarini yagona tizimda jamlab, ularni samarali boshqarishlari mumkin. Video darslar, testlar va topshiriqlarni bir joyda saqlash ta’lim jarayonini soddalashtiradi va tizimlashtiradi.

Bundan tashqari, LMS tizimlari orqali o’quvchilarning bilim darajasini avtomatik baholash va tahlil qilish imkoniyati mavjud. Bu o’qituvchilarga har bir o’quvchining rivojlanish dinamikasini kuzatish, individual yondashuvni qo’llash va kerakli o’zgartirishlarni o’z vaqtida amalga oshirishga yordam beradi. Mening fikrimcha, aynan shu jihat LMSni an’anaviy ta’limdan ajratib turadigan eng muhim omillardan biridir, chunki u ma’lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish imkonini beradi.

Shu bilan birga, LMS tizimlarini joriy etishda ayrim muammolar ham mavjud. Avvalo, bunday platformalarning samarali ishlashi uchun barqaror internet va zamonaviy texnik vositalar talab etiladi. Texnik nosozliklar esa o‘quv jarayonining uzilishiga olib kelishi mumkin. Yana bir muhim jihat - o‘qituvchilarning raqamli savodxonligi. Agar pedagoglar LMS imkoniyatlaridan to‘liq foydalana olmasalar, tizimning samaradorligi sezilarli darajada pasayadi.

Bundan tashqari, onlayn ta‘lim muhitida o‘quvchilarning motivatsiyasini saqlab qolish ham muhim masalalardan biridir. Ba‘zi o‘quvchilar an’anaviy sinf muhitiga nisbatan virtual darslarni kamroq qiziqarli deb qabul qilishi mumkin. Shu sababli, LMS platformalarini yanada interaktiv qilish, gamifikatsiya elementlarini qo‘shish va doimiy rag‘batlantirish mexanizmlarini ishlab chiqish zarur deb hisoblayman.

Umuman olganda, LMS tizimlari ta‘limni raqamlashtirish jarayonining ajralmas qismi bo‘lib, global miqyosda bilim olish imkoniyatlarini kengaytiradi. Ularning izchil rivojlantirilishi va to‘g‘ri qo‘llanilishi ta‘lim sifatini oshirish, innovatsion yondashuvlarni joriy etish hamda o‘quvchilarning muvaffaqiyatini ta‘minlashda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, LMS (Learning Management System) tizimlari ta‘lim jarayonini innovatsion yondashuvlar asosida yangilashda muhim vosita hisoblanadi. Ular ta‘limni tashkil etish, boshqarish va nazorat qilish jarayonlarini soddalashtiribgina qolmay, balki o‘qitish sifatini yangi bosqichga olib chiqadi. Shu bois, LMS platformalarining afzalliklari bilan bir qatorda, mavjud muammolari va cheklovlarini chuqur tahlil qilish ta‘lim sohasida samarali natijalarga erishish uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

Ta‘lim tizimining kelajakdagi rivoji bevosita LMS texnologiyalarining takomillashuvi bilan chambarchas bog‘liq. Bu jarayonda barcha ishtirokchilar — o‘qituvchilar, o‘quvchilar hamda ta‘lim muassasalari faol va mas‘uliyatli yondashuvi zarur. Ayniqsa, pedagoglarning raqamli kompetensiyasini oshirish muhim omil bo‘lib, ular uchun maxsus treninglar, amaliy seminarlar va metodik qo‘llanmalarni yo‘lga qo‘yish maqsadga muvofiqdir. Bu esa o‘qituvchilarga LMS imkoniyatlaridan to‘liq va samarali foydalanish imkonini beradi.

Shuningdek, o‘quvchilarni LMS platformalaridan faol foydalanishga jalb etish uchun motivatsion mexanizmlarni kuchaytirish lozim. Interaktiv topshiriqlar, gamifikatsiya elementlari va qiziqarli o‘quv resurslari ularning ta‘limga bo‘lgan qiziqishini oshiradi. Mening fikrimcha, aynan o‘quvchi markazli yondashuv LMS samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biridir.

Bundan tashqari, milliy ta‘lim tizimining o‘ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda, mahalliyashtirilgan LMS platformalarini yaratish yoki mavjud tizimlarni moslashtirish muhimdir. Til, madaniyat va o‘quv standartlariga moslashgan tizimlar yanada samarali natija beradi. Mobil texnologiyalarning keng

qo‘llanilishi ham e‘tibordan chetda qolmasligi kerak, chunki mobil ilovalar orqali ta‘lim olish imkoniyati o‘quv jarayonining uzluksizligini ta‘minlaydi.

Yangi texnologiyalar, xususan sun‘iy intellektni LMS tizimlariga integratsiya qilish esa ta‘limni individualizatsiya qilish imkonini kengaytiradi. Bu orqali har bir o‘quvchining bilim darajasi va ehtiyojlariga moslashtirilgan o‘quv materiallarini taqdim etish mumkin bo‘ladi. Shu bilan birga, axborot xavfsizligini ta‘minlash masalasi ham dolzarb bo‘lib, foydalanuvchilarning shaxsiy ma‘lumotlarini himoya qilish uchun zamonaviy himoya mexanizmlarini joriy etish zarur.

Umuman olganda, LMS tizimlarini takomillashtirish va ulardan samarali foydalanish ta‘lim sifatini oshirish, innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish hamda zamonaviy ta‘lim muhitini shakllantirishda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

Tadqiqotimiz natijalariga ko‘ra quyidagi takliflarni ishlab chiqdik:

- Pedagoglarning raqamli kompetensiyasini oshirish. O‘qituvchilar uchun LMS platformalaridan foydalanish bo‘yicha muntazam treninglar, seminarlar va amaliy mashg‘ulotlar tashkil etish zarur;
- Texnik infratuzilmani mustahkamlash. Ta‘lim muassasalarida barqaror internet tarmog‘i, zamonaviy kompyuterlar va server tizimlarini yo‘lga qo‘yish;
- Milliy LMS platformalarini rivojlantirish. Mahalliy til, madaniyat va ta‘lim standartlariga moslashtirilgan LMS tizimlarini ishlab chiqish yoki mavjudlarini takomillashtirish;
- O‘quvchilarning motivatsiyasini oshirish. Gamifikatsiya elementlari, reyting tizimlari, sertifikatlar va rag‘batlantiruvchi mexanizmlar orqali o‘quvchilarning LMSga bo‘lgan qiziqishini kuchaytirish;
- Interaktiv o‘quv kontentlarini ko‘paytirish. Video darslar, animatsiyalar, virtual laboratoriyalar va interaktiv testlardan keng foydalanish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Anderson, T. (2008). The Theory and Practice of Online Learning. Athabasca University Press.
2. Dron, J., Anderson, T. (2014). Teaching Crowds: Learning and Social Media. AU Press.
3. Ellis, R. (2009). Field Guide to Learning Management Systems. ASTD Learning Circuits.
4. Moore, M. G., Kearsley, G. (2012). Distance Education: A Systems View of Online Learning. Wadsworth Publishing.
5. Rahimov, A. (2019). “Onlayn ta‘lim va LMS: Innovatsiyalar va rivojlanish”.
6. Ibragimov, O. (2023) “Digital ta‘lim: LMS va yangi yondashuvlar”.